

**Förskolan Tittut
senast reviderad 2019-11-28
av Martina Gillberg**

genomarbetad av arbetslaget 2019-12-16

**Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Därför är det viktigt att arbeta förebyggande mot kränkande behandling.
(Skolverket 2019)**

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

Innehållsförteckning

1. Syfte med planen mot diskriminering och kränkande behandling	3
2. Definitioner	5
3. Tittuts arbete med aktiva åtgärder	6
3.1. Kartläggning av risker	6
3.2. Analys av orsaker till riskerna	6
3.3. Planera och genomföra åtgärder	6
3.3.1 Mål - Läsårsmål utformas och utvärderas på separat dokument,	6
3.3.2. Förebyggande arbete på förskolan Tittut	7
3.3.3. Åtgärdande arbete på förskolan Tittut	7
3.4. Dokumentationsarbete med planen mot diskriminering och kränkande behandling (PDK)	8
3.5. Följ upp och utvärdera	8
3.5.1 Uppföljning av Tittuts PDK	9
4. Vilka omfattas av likabehandlingsplanen?	10
5. Övergripande ansvarsfördelning	11
6. Bilagor	12
6.1 Lathund till hur uppgifter till likabehandlingsplanen ska hanteras och dokumenteras	13
6.2 Incidentrapport/ Dokumentation av händelse som barn upplevt som kränkande	15
6.3 Läsårskarta för likabehandlingsarbete	16

1. Syfte med planen mot diskriminering och kränkande behandling

Från den 1 juli 2011 finns bestämmelser om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i skollagen (2010:800, kap 6) samt i diskrimineringslagen (2008:567). Bestämmelserna syftar till att främja alla barn och elevers lika rättigheter i alla skolformer från förskola, skola till vuxenutbildning. Alla barn och elever skall känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt. Alla skolformer skall motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Barnkonventionen

Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro. (Barnkonventionen, artikel 2)

Diskrimineringslagen

Från och med 1 januari 2017 gäller nya bestämmelser om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen. Arbetsgivare och utbildningsanordnare ska från detta datum bedriva ett förebyggande och främjande arbete för att inom verksamheten motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett **kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.** (do.se)

Skollagen

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (Skollag 2010:800 kap 6)

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Detta dokument syftar till att beskriva och dokumentera de aktiva åtgärder för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som vidtas på förskolan Tittut. Tidigare hette dokumentet Likabehandlingsplan men byter namn 2019 till Plan mot diskriminering och kränkande behandling för att tydliggöra syftet.

Läroplan för förskolan 2018

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter.

Ur Lokala arbetsplanen för Tittut

Vi har utgått från de grundläggande värden; demokrati, solidaritet, integritet, lika värde och jämlikhet, som ska genomsyra vår verksamhet och vårt förhållningssätt.

Kommunikation, trygghet och ödmjukhet är ledorden i vårt värdegrundsarbete tillsammans med barnen. Vi vill att barnen ska få goda chanser till positiva relationer som leder till utforskande och lärande.

Vi strävar efter att barnen under sina fem år på Tittut får med sig:

- *ett demokratiskt arbetssätt*
- *kunskap om att alla i en grupp har betydelse.*
- *att alla tankar är lika mycket värda.*
- *att respekteras för den man är.*
- *tillit till sin egen förmåga att lära och att göra egna val.*

2. Definitioner

(Ur: Allmänna råd och kommentarer, Skolverkets allmänna råd 2009 "För att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling")

Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som diskriminerar. I skolan/förskolan är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk mening.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är handlingar som kränker barns eller elevers värdighet. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Mobbning är en form av kränkande behandling som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Exempel på kränkningar:

- fysiska (t.ex. slag o knuffar)
- verbala (t.ex. nedsättande kommentarer)
- psykosociala (t.ex. utfrysning)
- text- och bildburna (t.ex. bilder eller texter som kan upplevas kränkande, exempelvis via Internet)

Trakasserier

Trakasserier är kränkande behandling som har samband med någon av de nämnda diskrimineringsgrunderna.

3. Tittuts arbete med aktiva åtgärder

Det förebyggande arbetet handlar om att ta bort risker för att barn och elever blir utsatta för kränkningar i skolan.

Det förebyggande arbetet på Tittut genomförs i följande fem steg:

1. Kartläggning av risker för kränkningar
2. Analysera orsaker till riskerna.
3. Sätt upp mål och bestäm åtgärder.
4. Upprätta en plan mot kränkande behandling.
5. Följ upp och utvärdera.

3.1. Kartläggning av risker

Det första steget är att kartlägga sin verksamhet för att upptäcka risker för kränkande behandling. Barnens trygghet och trivsel ses regelbundet över genom observationer, frågor i samband med utvecklingssamtal, regelbunden föräldrakontakt, stående punkt på personalmöte och avdelningsmöten och dokumentation från fall av kränkande behandling. I kartläggningen ingår också barnens egen uppfattning om kränkningar och mobbning i skolan.

Genom att kartlägga verksamheten ser vi om åtgärder fungerar. Det blir lättare att förstå varför kränkningar uppstår, i vilka sammanhang och hur de tar sig uttryck.

3.2. Analys av orsaker till riskerna

När kartläggningen är genomförd ska analyserar arbetslaget orsaker till risk för kränkande behandling. Först när vi förstår orsakerna kan vi sätta upp konkreta mål för att förebygga kränkningar.

3.3. Planera och genomföra åtgärder

Nästa steg är att, utifrån upptäckta risker för kränkande behandling, sätta upp mål och bestämma åtgärder för att nå målen. Vi strävar efter att sätta genomförbara och uppföljningsbara mål.

3.3.1 Mål - *Läsårsmål utformas och utvärderas på separat dokument,*

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

3.3.2. Förebyggande arbete på förskolan Tittut

För att förebygga och förhindra att diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling förekommer på Tittut ska följande punkter efterlevas:

Personalen ska:

- Vara goda förebilder för barnen.
- Uppmärksamma hur barnen pratar och leker med varandra.
- Ska i ord och handling visa att alla människor är lika mycket värda.
- Vara närvarande i barnens verksamheter för att veta vad som händer, uppmärksamma konflikter och, om det behövs, finnas som stöd för att hjälpa barnen att lösa dessa.
- Sträva efter att stärka barnens självkänsla och självförtroende. Barnen ska bli lyssnade på och respekterade om det är något som inte känns bra.
- Ge barnen möjlighet att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer vårdas.
- Fånga in barnens kunskaper och erfarenheter. Det gäller att barnen medverkar både i kartläggningen av nuläget och utformning av insatser och åtgärder. Se också till att barnen senare görs delaktiga i genomförandet, uppföljningen och utvärderingen
- Lyssna aktivt på vad varje barn har att säga och bemöta barnet i dess åsikter och tankar.
- Stödja barnen i att lyssna på varandra och respektera varandras åsikter.
- Ha god uppsikt över de utrymmen där barnen befinner sig.
- Sträva efter att ha en daglig kontakt med barnets vårdnadshavare.
- Vara uppmärksam på förändringar i barns beteende.
- Följa de riktlinjer som finns i ”Tittuts lokala arbetsplan” (se separat dokument). Se särskilt avsnitten om värdegrunden, trygghet, social kompetens och empati samt barns inflytande.

Under de år barnen är hos oss skall vi vuxna lära barnen reflektera över sitt handlande.

Detta görs genom att t.ex. ställa frågorna:

- Hur kände du?
- Hur tänkte du?
- Kunde du ha gjort på något annat sätt?
- Hur tror du den andre kände sig?

3.3.3. Åtgärdande arbete på förskolan Tittut

Vid kännedom om att någon blivit kränkt eller diskriminerad krävs ett snabbt ingripande. Lämpliga åtgärder avgörs av art och allvar.

Vid trakasserier eller annan kränkande behandling gäller följande:

Rektor ansvarar för:

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

- Att information ges till vårdnadshavare i direkt anslutning till händelsen/konflikten. (Se även ”Tittuts lokala arbetsplan”)
- Att samtal genomförs med alla berörda (barnet/barnen, vårdnadshavare, personal).
- Att vid behov kontakta det konsultativa stödet (tidigare resursteamet).
- Att handlingsplan upprättas vid behov av personal och rektor. Handlingsplanen ska innefatta observationsanteckningar, dokumentation av händelser samt dokument för utredning i ärendet.
- Att meddela huvudman/styrelse om kännedom framkommer om att ett barn anser sig ha utsatts för kränkande behandling i samband med verksamheten.

Huvudmannen/styrelsen ansvarar för:

- Att skyndsamt utreda eventuell anmälan om kränkande behandling som inkommit från rektor.

3.4. Dokumentationsarbete med planen mot diskriminering och kränkande behandling (PDK)

När vi formulerat nya mål och åtgärder, ska de regelbundet och systematiskt dokumenteras i planen mot diskriminering och kränkande behandling. Detta görs kontinuerligt, men rektor ansvarar för att planen revideras varje år i november. Planen fungerar som ett stöd och en dokumentation över det förebyggande arbetet. Det är viktigt att all personal och även barn, elever och deras vårdnadshavare känner till planen.

Denna plan ska innehålla:

- en översikt över de **mål** som verksamheten har satt upp för det förebyggande arbetet
- en översikt över de **åtgärder som behövs** för att förebygga och förhindra kränkningar
- en redovisning av vilka **åtgärder som verksamheten planerar** att påbörja eller genomföra under det kommande året
- en **redovisning** av hur åtgärderna i den föregående årsplanen har genomförts.

Ange i planen vem som är ansvarig för att respektive åtgärd genomförs. Skriv också hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Planen bör också innehålla

- vilka rutiner verksamheten har för akuta situationer
- en redogörelse för hur barn och elever kan medverka i arbetet.

3.5. Följ upp och utvärdera

Åtgärderna bör följas upp och utvärderas för att se om de har fungerat. Om målen inte är uppnådda kan ni behöva nya åtgärder eller göra mer för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

Anmälan om kränkande behandling ska i första hand göras till rektor, som informerar huvudman, dvs. Föräldraföreningen Tittuts styrelse. Därefter kan fallet vid behov drivas vidare via Skolinspektionen, Barn- och elevombudet (BEO), eller Diskrimineringsombudsmannen.

Det är Skolinspektionen respektive Diskrimineringsombudsmannen (DO) som har tillsynsansvar för att skollagen och diskrimineringslagen efterföljs.

3.5.1 Uppföljning av Tittuts PDK

Det är huvudmannen/styrelsen som är ansvarig för handlingsplanens innehåll och efterlevnaden av densamma. Årligen ska personalansvarig tillsammans med förskolechefen konstatera om någon form av diskriminering, trakasserier eller annan form av kränkande behandling förekommit på förskolan.

Detta ska göras inför utvecklingsdagen i slutet av vårterminen.

Huvudmannen/styrelsen ska årligen se till att rektor upprättar en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (skollagen 2010:800, kap 6 § 8).

Detta ska göras inför uppstart av nytt läsår.

Rektorn ansvarar för att i samråd med arbetslaget årligen upprätta en plan för diskriminering och kränkande behandling för kommande läsår. Denna plan ska innehålla **vad** som ska uppmärksammas och arbetas med kommande läsår, **hur** detta ska utföras, **syftet** med detta arbete och vem som är **ansvarig**. Arbetet ska fortlöpande dokumenteras och utvärderas nästkommande utvecklingsdagar (juni och januari) för att systematiskt arbetas vidare med i revidering av PDK. Barnen ska ges tillfälle att delta i detta arbete tillsammans med ansvarig pedagog. Detta sker exempelvis vid barns utvärderingar, intervjuer och tankestunder som återkommer regelbundet.

Utvärdering:

Personal: förskollärarna gör till reflektionsdagen i juni en sammanställning av läsårets dokumentation utifrån läsårets uppsatta mål.

Likabehandlingsplanen följs upp, utvärderas, utvecklas och revideras i samband med förskolans reflektions och utvecklingsdagar 4 gånger per år. (i anslutning till terminsstart och slut).

Barn: utvärderas av barnen vid behov eller vid läsårets slut.

Föräldrar: får tillfälle att lämna synpunkter genom föräldramöten, utvecklingssamtal/föräldrasamtal och kontakt med styrelsen.

4. Vilka omfattas av likabehandlingsplanen?

Förskolan Tittuts likabehandlingsplan gäller för diskriminering, kränkande behandling och trakasserier mellan barn och barn samt mellan vuxna och barn inom förskolans verksamhet. Det är viktigt att likabehandlingsplanen är känd bland all personal, barn och vårdnadshavare.

Syftet med att alla får informationen är att:

- förmedla kunskap om barns rättigheter
- verksamhetens ståndpunkter i likabehandlingsarbetet görs kända
- alla kan se vem som har ansvar för vad
- alla kan se vad som kan/ska göras om diskriminering, trakasserier, mobbning eller andra kränkningar inträffar

En viktig utgångspunkt är att den som uppger sig ha blivit kränkt alltid måste tas på allvar.

5. Övergripande ansvars fördelning

Huvudmannens/styrelsens ansvar:

- Se till att rektor årligen upprättar en likabehandlingsplan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (Skollagen, kap 6 § 8).
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter samt motverka diskriminering, kränkande behandling och trakasserier.
- Se till att det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av diskriminering, kränkande behandling och trakasserier.
- Skyndsamt utreda eventuell anmälan om kränkande behandling som inkommit från rektor.

Rektors ansvar:

- Att årligen upprätta en likabehandlingsplan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (Skollagen, kap 6 § 8).
- Se till att verksamheten följer ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter samt motverka diskriminering, kränkande behandling och trakasserier.
- Se till att all personal, alla barn och vårdnadshavare känner till att diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten.
- Ansvarar för att den anmälda händelsen registreras på därför avsedd blankett, kopia lämnas till föräldrar och styrelsen informeras.
- Meddela huvudman/styrelse om kännedom framkommer om att ett barn anser sig utsatts för kränkande behandling i samband med verksamheten.
- Se till att åtgärdande arbete genomförs vid behov.

Personalens ansvar:

- Följa verksamhetens likabehandlingsplan.
- Meddela rektor om kännedom framkommer om att ett barn anser sig utsatts för kränkande behandling i samband med verksamheten.

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

- Ansvarar för att den anmälda händelsen registreras på därför avsedd blankett, kopia lämnas till föräldrar och rektor.
- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar samt de normer och värderingar som förmedlas inom den pedagogiska verksamheten i stort.

Föräldrars ansvar:

Föräldrar har också ett stort ansvar. Om förskolan och hemmet tar klart avstånd från kränkande behandling får detta en positiv inverkan på barnen. Prata med ditt barn om mobbning. Är något barn utsatt? Är någon ensam? Ta kontakt med förskolan om ditt barn berättar om trakasserier och mobbning. Vi måste alla hjälpas åt att skapa en förskola där alla trivs och har det bra.

- Aktivt delta i att motverka kränkande behandling och diskriminering på Tittut

Information om likabehandlingsplanen:

- Vid inskolning
- Till barnen i det dagliga arbetet
- På föräldramöten och föräldrasamtal
- Vid nyanställningar/vikarier
- Personal vid utvecklingsdagar

6. Bilagor

Bilagor till likabehandlingsplanen

- Lathund till hur uppgifter till likabehandlingsplanen ska hanteras och dokumenteras
- Incidentsrapport/ dokumentation av händelse som barnet upplevt som kränkande
- Läsårskarta för likabehandlingsarbete

6.1 Lathund till hur uppgifter till likabehandlingsplanen ska hanteras och dokumenteras

1. **Förälder/vårdnadshavare förmedlar** information om händelser som barnet berättat om hemma eller som förälder/vårdnadshavare sett, som barnet upplevt kränkande.

Under samtalet med föräldern/vårdnadshavaren skriver den personal som får informationen ned vad som blivit sagt.

Vad har hänt?

När har det hänt?

Vad ska göras för att förebygga upprepning?

Både förälder/vårdnadshavare och personal skriver under dokumentet.

Personal informerar förskolechef om händelse.

Dokumentet sparas i speciell pärm i låsta skåpet. Kopia ges till förälder.

2. **Ett barn berättar** om händelser som barnet upplevt kränkande som skett på förskolan.

Under/efter samtalet med barnet skriver den personal som får informationen ned vad som blivit sagt.

Vad har hänt?

När har det hänt?

Vad ska göras för att förebygga upprepning?

Personal skriver under dokumentet.

Personal informerar förskolechef om händelse.

Personalen informerar föräldrarna om händelsen och dokumentet som skrivits.

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

Dokumentet sparas i speciell pärm i låsta skåpet. Kopia ges till förälder.

3. **Vid upprepning** av ovanstående förlopp angående samma barn och typ av händelse ska ansvarig personal kalla föräldrarna till möte. Under detta möte ska de tillsammans fylla i dokumentet ”utredning i ärende gällande diskriminering och/eller kränkande behandling”. Förskolechefen ska informeras och inkluderas i det fortsatta arbetet med att förebygga kränkning och diskriminering. Förskolechefen ansvarar för att en handlingsplan upprättas efter riktlinjer i likabehandlingsplanen. Förskolechefen ska meddela styrelsen om att en utredning är påbörjad och vilket arbete som är på gång.

6.2 Incidentrapport/ Dokumentation av händelse som barn upplevt som kränkande

Barnets namn:

Vad har hänt?

När har det hänt?

Vad ska göras för att förebygga upprepning?

Förälder/vårdnadshavares namnteckning

Personals namnteckning

Datum:

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

6.3 Läsårskarta för likabehandlingsarbete

Augusti	Uppföljning av föregående läsårs arbete. Vad ska fortsätta att arbetas med?
September	Kartläggning, observationer, barnintervjuer, föräldramedverkan på föräldramöte
Oktober	Kartläggning, observationer, barnintervjuer
November	Analys av kartläggningen, vad behöver åtgärdas? Läsårsmål sätts upp Handlingsplan upprättas. Barnen ges möjlighet att medverka
December	
Januari	Reflektion, återkoppling och utveckling av årets läsårsmål
Februari	Barnskyddsronde, låt barnen få komma med tankar runt sin miljö inför skyddsronden Föräldramöte där föräldrarna ges möjlighet att delta i arbetet
Mars	
April	
Maj	Sammanställning av läsårets dokumentation över arbetet med LBP Redovisning av läsårets likabehandlingsarbete till styrelsen
Juni	Genomgång av årets likabehandlingsarbete, reflektion, återkoppling och utveckling. Vad har vi gjort, hur blev det och vad behöver vi utveckla?
Juli	
Löpande	Dokumentation och diskussion på personalmöte Genomgång av "föräldrafrågor till utvecklingssamtal" Samtal med barnen Dialog med föräldrarna Dialog med styrelsen

Låt barnen medverka både i kartläggning av nuläget och i utformningen och genomförandet av såväl främjande som förebyggande aktiviteter.

Uppmuntra föräldrar att komma med förslag och synpunkter i förskolans likabehandlingsarbete.

Checklista för årets arbete:

Planerade samtal: regelbundet planerade samtal med barnen, i grupp eller enskilt. Syftet är att få information om stämningen i barngruppen och på förskolan och om händelser som av barnen upplevs som trakasserier och kränkande behandling eller diskriminering. Samtalen behöver vara väl förberedda och strukturerade.

Enkäter: enkäter som ger föräldrarna möjlighet att lämna synpunkter på verksamhetens kvalitet och barnens trivsel på förskolan.

Incidentrapporter: rapport över enstaka allvarigare händelser som kräver mer ingripande åtgärder än att samtala med föräldrar.

Plan mot Diskriminering och Kränkande behandling (PDK)

Trygghetsvandring: planeras ofta av skyddsombudet inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Involvera gärna barn och föräldrar.

Löpande arbete som tas upp på varje personalmöte (varannan vecka):

Vi går igenom följande frågor och dokumenterar, diskuterar och gör handlingsplaner för likabehandlingsarbetet som är på gång för tillfället. Se separat dokument.

Social gemenskap: är alla barn inkluderade i barngruppen eller finns det barn som står utanför+ förekommer det att ett barn blir utfrys av andra barn? Finns det någon hierarki vad gäller barnens popularitet? Förekommer det återkommande konflikter och bråk bland vissa barn? Har alla barn förtroende för förskolans personal?

Språkbruk: finns det jargong bland barnen, föräldrar eller anställda som kan upplevas som nedsättande eller respektlöst.

Trygghet och vuxennärvaro: är miljön trygg för alla barn i verksamheten? Vilka platser upplever barnen som otrygga? Finns anställda närvarande när barnen har fri lek?

Rutiner för akuta åtgärder: vet alla anställda hur de ska agera om de får kännedom om att barn blir trakasserade eller utsätts för kränkande behandling? vet barnen vem de kan vända sig till om de utsätts för kränkningar. Känner barnens föräldrar till förskolans policy om trakasserier och kränkande behandling? vet alla föräldrar hur de ska agera om de får kännedom om att barn blir trakasserade eller utsätts för kränkande behandling?